

Julia PYKAŁO

Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie

ORCID: 0009-0001-6151-8554

https://doi.org/10.29316/9788368103236_10

ROLA STRAŻY GRANICZNEJ W OCHRONIE PORTÓW LOTNICZYCH W POLSCE

THE ROLE OF THE BORDER GUARD IN THE PROTECTION OF AIRPORTS IN POLAND

Streszczenie

W ostatnich latach temat ochrony lotnictwa cywilnego zyskał na znaczeniu, zwłaszcza w kontekście wzrastającej liczby zagrożeń. Porwania, po zamachy a także możliwe wykorzystanie samolotu do ataku z powietrza nie są jedynymi możliwymi formami grożącego nam niebezpieczeństwa. Zagrożenie wystąpić może na każdym etapie drogi pasażera poczynając od przybycia na teren portu lotniczego. W odpowiedzi na te wyzwania, ustawodawstwo polskie przeszło szereg istotnych zmian, w tym nowelizację ustawy prawo lotnicze, która wprowadziła nowe regulacje dotyczące m.in. roli Straży Granicznej w ochronie portów lotniczych. W rozdziale omówione zostaną zadania Straży Granicznej w kontekście ochrony portów lotniczych, w tym kontrola graniczna pasażerów, nadzór nad służbami zarządzającymi lotniskiem, a także współpraca z innymi służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo

Abstract

In recent years, the issue of civil aviation security has gained increasing importance, particularly in the context of the growing number of threats. Hijackings, terrorist attacks, and the potential use of an aircraft for an airborne assault are not the only possible dangers we face. Threats may arise at any stage of a passenger's journey, starting from their arrival at the airport premises. In response to these challenges, Polish legislation has undergone a series of significant changes, including an amendment to the Aviation Law Act, which introduced new regulations concerning, among other things, the role of the Border Guard in airport security. This paper will discuss the tasks of the Border Guard in the context of airport protection, including passenger border control, oversight of airport management services, and cooperation with other agencies responsible for security in air transport. The Border Guard's role

w transporcie lotniczym. Podkreślona zostanie rola Straży Granicznej w monitorowaniu ruchu pasażerskiego oraz towarowego, a także w identyfikacji i eliminacji potencjalnych zagrożeń. Referat ma na celu przedstawienie jak istotną rolę Straż Graniczna odgrywa w ochronie portów lotniczych, a co za tym idzie w zapewnieniu bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego.

Słowa kluczowe: ochrona portów lotniczych, Straż Graniczna, kontrola bezpieczeństwa, akty bezprawnej ingerencji, zespół ochrony lotniska

in monitoring both passenger and cargo traffic, as well as identifying and eliminating potential threats, will be emphasized. The objective of this paper is to highlight the crucial role played by the Border Guard in safeguarding airports and, consequently, ensuring the security of civil aviation.

Keywords: security, Border Guard, security control, acts of unlawful interference, airport security team

Wstęp

Porty lotnicze pełnią strategiczną rolę w systemie transportowym oraz bezpieczeństwa państwa, stanowiąc jednocześnie kluczowe punkty kontroli granicznej. W obliczu współczesnych zagrożeń, takich jak nielegalna migracja, przemyt, ataki terrorystyczne czy cyberprzestępczość, zapewnienie ich ochrony wymaga skutecznych działań ze strony wyspecjalizowanych służb. W Polsce głównym organem odpowiedzialnym za bezpieczeństwo portów lotniczych w kontekście ochrony granic i ochrony lotnictwa cywilnego jest Straż Graniczna, której zadania obejmują zarówno kontrolę graniczną, jak i działania prewencyjne oraz operacyjne. Z uwagi na fakt, iż współczesne zagrożenia dla lotnictwa cywilnego stają się coraz bardziej złożone i wymagają nieustannej adaptacji środków ochrony oraz dostosowania regulacji prawnych do dynamicznie zmieniającej się sytuacji bezpieczeństwa. W związku z rosnącą liczbą incydentów związanych z bezprawną ingerencją, koniecznym stało się wprowadzenie bardziej efektywnych mechanizmów ochrony. W odpowiedzi na te wyzwania polski ustawodawca znowelizował ustawę Prawo lotnicze, modyfikując zakres kompetencji organów odpowiedzialnych za ochronę lotnictwa cywilnego. Jednym z kluczowych skutków tych zmian było przekazanie obowiązku prowadzenia kontroli bezpieczeństwa osób, bagażu, poczty, ładunków, zaopatrzenia pokładowego i portu lotniczego, co miało na celu optymalizację działań operacyjnych oraz dostosowanie polskiego systemu do standardów europejskich. Pomimo formalnego przekazania obowiązku przeprowadzania kontroli bezpieczeństwa, Straż Graniczna zachowała kluczową rolę w zakresie nadzoru nad jej realizacją.

Celem rozdziału jest przedstawienie, jak istotną rolę Straż Graniczna odgrywa w ochronie portów lotniczych, a co za tym idzie w zapewnieniu bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego. W szczególności rozdział koncentruje się na roli Straży Granicznej w nadzorze nad przeprowadzaną kontrolą bezpieczeństwa oraz współpracy z innymi służbami odpowiedzialnymi za ochronę portów lotniczych. Problem badawczy sformułowany został w formie następującego pytania: Jakie mechanizmy nadzoru i kontroli stosuje Straż Graniczna wobec działań prowadzonych przez Służbę Ochrony Lotniska? Przyjęta natomiast hipoteza zakłada, iż pomimo formalnego przekazania przeprowadzania kontroli bezpieczeństwa Służbie Ochrony Lotniska, rola Straży Granicznej w zakresie nadzoru nad przestrzeganiem procedur oraz współpracy z innymi służbami pozostaje kluczowym elementem systemu ochrony portów lotniczych, a skuteczność tego nadzoru ma bezpośredni wpływ na poziom bezpieczeństwa lotniczego w Polsce. W celu weryfikacji hipotezy oraz odpowiedzi na postawiony problem badawczy zastosowano metodę analizy dokumentów. Badanie obejmuje przegląd aktów prawnych, w tym regulacji krajowych i unijnych dotyczących ochrony lotnictwa cywilnego.

Porty lotnicze

Najważniejszym aktem prawnym w Polsce regulującym zarówno lotnictwo cywilne jak i ochronę portów lotniczych jest ustawa z dnia 3 lipca 2002 roku – Prawo lotnicze¹. Zgodnie z tą ustawą za lotnictwo cywilne uważa się każdy rodzaj lotnictwa, z wyjątkiem lotnictwa państwowego (lotnisk państwowych wykorzystywanych wyłącznie do startów i lądowań państwowych statków powietrznych, państwowych statków powietrznych oraz załóg tych statków)². Portem lotniczym jest natomiast lotnisko użytku publicznego wykorzystywane do celów handlowych³, zarządzający lotniskiem odpowiada za jego organizację i właściwe funkcjonowanie. Zarządzającym lotniskiem jest podmiot, który został wpisany jako zarządzający do właściwego rejestru lotnisk cywilnych⁴. Podmiot ten wyposażony jest w ustawowe kompetencje do regulacji, związanych m.in. z zapewnieniem bezpiecznej eksploatacji lotniska, porządku na lotnisku i bezpieczeństwa lotów.

¹ Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze, (Dz. U. z 2023 r. poz. 2110), (dalej jako ustawa Prawo lotnicze).

² Tamże, art. 1, ust. 3.

³ Tamże, art. 2, ust. 17.

⁴ Tamże, art. 2, ust. 7.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady wykonywania zadań z zakresu ochrony jest ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 roku o ochronie osób i mienia⁵. W artykule piątym tejże ustawy określone zostały obszary, obiekty, transporty i urządzenia ważne dla obronności, bezpieczeństwa państwa, bezpieczeństwa publicznego, interesu gospodarczego państwa oraz innych ważnych interesów państwa, które podlegają obowiązkowej ochronie przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne lub odpowiednie zabezpieczenie techniczne⁶. Port lotniczy jest obiektem strategicznym dla ochrony interesu gospodarczego państwa z punktu widzenia ustawy o ochronie osób i mienia⁷. Jako najważniejsze obiekty infrastruktury portowej podlegające szczególnej ochronie wyszczególnić można:

- terminal pasażerski,
- wieżę kontroli ruchu lotniczego,
- hangary,
- płyty postojowe statków powietrznych,
- magazyny paliw i smarów,
- generatory energetyczne,
- ujęcia wody,
- systemy klimatyzacyjne i wentylacyjne,
- bocznice kolejowe,
- inne urządzenia, jak również obiekty uznane przez Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego lub zarządzającego lotniskiem za kluczowe dla ochrony lotnictwa cywilnego przed aktami bezprawnej ingerencji⁸.

Zarządzający lotniskiem jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo infrastruktury krytycznej jakim jest port lotniczy⁹ poprzez podległe mu służby. Na podstawie art. 187 ustawy prawo lotnicze wprowadzono rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 grudnia 2020 roku w sprawie Krajowego Programu Ochrony Lotnictwa Cywilnego¹⁰. Zgodnie z tym rozporządzeniem zarządzający lotniskiem w porozumieniu ze Strażą Graniczną, Policją oraz Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, opracowuje

⁵ Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995), (dalej jako ustawa o ochronie osób i mienia).

⁶ Tamże, art. 5, ust. 1.

⁷ Tamże, art. 5, ust. 2, pkt. 2, lit. b.

⁸ R. Wiśniewski, *Zarządzanie bezpieczeństwem cywilnych portów lotniczych w Polsce. Uregulowania prawne. Zagrożenia. System*, Wiedza Obronna, 2015, nr 4, s. 33.

⁹ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r., poz. 122), art. 3, pkt. 2a.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 grudnia 2020 r. w sprawie Krajowego Programu Ochrony Lotnictwa (Dz. U. z 2023 r., poz. 774), (dalej jako rozporządzenie Ministra Infrastruktury).

i aktualizuje program ochrony lotniska. Następnie projekt programu przekazywany jest do opiniowania Departamentowi Ochrony i Ułatwień Lotnictwa Cywilnego, a następnie do zatwierdzenia Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego¹¹. Program ten określa standardy bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego w Polsce. Zgodnie z dyspozycją zawartą w ustawie Prawo lotnicze program zawiera m.in. sposoby:

- wykonywania zadań związanych z wszelką kontrolą bezpieczeństwa osób, bagażu, poczty, ładunków, zaopatrzenia pokładowego i portu lotniczego,
- organizacji ochrony i działań zapobiegawczych w przypadkach aktów bezprawnej ingerencji,
- współpracy organów administracji publicznej, służb, zarządzających lotniskami, przewoźników lotniczych oraz innych podmiotów, organów i służb publicznych,
- gromadzenia, przekazywania i postępowania z informacjami dotyczącymi wszelkich zdarzeń mogących mieć wpływ na ochronę lotnictwa cywilnego¹².

Zgodnie z przepisami ustawy – Prawo lotnicze, zarządzający lotniskiem jest zobowiązany do realizacji szeregu obowiązków związanych z ochroną lotnictwa cywilnego przed zagrożeniami wynikającymi z aktów bezprawnej ingerencji. Akty bezprawnej ingerencji zostały zdefiniowane w Załączniku 17 do Konwencji o Międzynarodowym Lotnictwie Cywilnym¹³ jako akty lub próby dokonania aktów zagrażających bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego. Na pojęcie tych aktów składają się czyny takie jak:

- wniesienie na teren portu lotniczego lub pokład statku powietrznego broni, niebezpiecznych materiałów lub urządzeń w celach przestępczych,
- wtargnięcie siłą na teren portu lotniczego, teren obiektu lotniczego lub pokład statku powietrznego,
- bezprawne zawładnięcie statkiem powietrznym,
- wzięcie zakładników na terenie portu lotniczego lub pokładzie statku powietrznego,
- zniszczenie statku powietrznego w obsłudze,

¹¹ R. Marzec, *System ochrony cywilnych portów lotniczych w Polsce w świetle zmiany ustawy Prawo Lotnicze*, [w:] *Bezpieczeństwo i ochrona lotnictwa cywilnego*, red. A. K. Siadkowski, A. Tomasiak, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa, Poznań 2012, s. 21-30.

¹² S. Kaczyńska, *Zarządzający portem lotniczym jako podmiot prawa publicznego i prywatnego. Zagadnienia wybrane*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2016, s. 172-174.

¹³ *Załącznik 17 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym. Ochrona lotnictwa. Ochrona międzynarodowego lotnictwa cywilnego przed aktami bezprawnej ingerencji*, ICAO 2022.

- wykorzystanie statku powietrznego w obsłudze w celu spowodowania śmierci, poważnych obrażeń lub uszkodzeń ciała, mienia lub środowiska,
- przekazanie nieprawdziwych informacji mogących zagrozić szeroko rozumianemu bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego¹⁴.

Transformacja systemu ochrony lotnictwa cywilnego

Istotne zmiany mające wpływ na bezpieczeństwo lotnictwa cywilnego miały miejsce w 2011 roku, kiedy to opublikowana została ustawa z dnia 30 czerwca 2011 roku o zmianie ustawy Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw¹⁵. Nowelizacja ta była odpowiedzią na zachodzące liczne zmiany w obszarze ochrony lotnictwa cywilnego w Unii Europejskiej¹⁶. Dostosowanie przepisów miało na celu wprowadzenie mechanizmów zwiększających skuteczność ochrony lotnictwa cywilnego m.in. poprzez doprecyzowanie kompetencji organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w portach lotniczych czy procedur związanych z kontrolą dostępu do stref zastrzeżonych.

Jedną z najistotniejszych zmian jaką wprowadzała nowelizacja było przekazanie kompetencji związanych z prowadzeniem kontroli bezpieczeństwa. Dotychczas funkcjonujący system nakładał wykonywanie tych zadań Straży Granicznej, nowelizacja zobowiązała natomiast zarządzających portami lotniczymi do przejęcia tych zadań do 18 marca 2013 roku¹⁷. W obecnie obowiązującym porządku prawnym za realizację zadań związanych z prowadzeniem kontroli bezpieczeństwa zwłaszcza w zakresie kontroli osób, bagażu, poczty, ładunków, zaopatrzenia pokładowego i portu lotniczego odpowiada zarządzający lotniskiem. Zgodnie z art. 186 ustawy Prawo lotnicze, zarządzający lotniskiem zadania związane ze wspomnianą wcześniej kontrolą bezpieczeństwa realizuje pod nadzorem Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego, który w tym zakresie współdziała ze Strażą Graniczną¹⁸. Zadania

¹⁴ Tamże, s. 1.

¹⁵ Ustawa z dnia 30 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo lotnicze oraz niektórych innych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1393).

¹⁶ M. Urban, M. Lickiewicz, M. Marach, *Rola Straży Granicznej w systemie ochrony lotnictwa cywilnego w świetle nowelizacji ustawy Prawo lotnicze*, [w:] *Straż Graniczna RP w systemie ochrony granicy państwowej*, red. M. Laskowski, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2020, s. 114.

¹⁷ M. Urban, *Rola Straży Granicznej w ochronie międzynarodowych portów lotniczych w Polsce*, [w:] *Zarządzanie bezpieczeństwem w lotnictwie komunikacyjnym*, red. G. Rosłan, Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2021, s. 144.

¹⁸ Ustawa Prawo lotnicze, art. 186b ust. 1a i 2.

te zarządzający lotniskiem wykonuje przez Służbę Ochrony Lotniska lub specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne¹⁹. Służba Ochrony Lotniska wykonuje zadania zarządzającego lotniskiem w zakresie:

- prowadzenia kontroli bezpieczeństwa osób, bagażu, poczty, ładunków, zaopatrzenia pokładowego i portu lotniczego,
- kontroli przepustek wydawanych przez zarządzającego lotniskiem,
- kontroli dostępu do stref zastrzeżonych lotniska,
- ujęcia i przekazania Policji lub Straży Granicznej osób: naruszających warunki bezpieczeństwa lub przewozu, które bez upoważnienia uzyskały lub usiłowały uzyskać dostęp do strefy zastrzeżonej lotniska, które popełniły lub usiłowały popełnić akt bezprawnej ingerencji, które w inny sposób naruszały porządek publiczny,
- ochrony strefy zastrzeżonej lotniska i innych stref w rozumieniu przepisów rozporządzenia nr 300/2008/WE,
- montażu elektronicznych urządzeń i systemów alarmowych, sygnalizujących zagrożenie chronionych osób i mienia, oraz eksploatacji, konserwacji i naprawach w miejscach ich zainstalowania,
- montażu urządzeń i środków mechanicznego zabezpieczenia oraz ich eksploatacji, konserwacji, naprawach i awaryjnym otwieraniu w miejscach zainstalowania²⁰.

W myśl nowelizacji ustawy Prawo lotnicze, Straż Graniczna w zakresie współdziałania z Prezesem Urzędu Lotnictwa cywilnego w nadzorze nad czynnościami kontroli bezpieczeństwa otrzymała uprawnienia do samodzielnego podejmowania działań polegających na:

- monitorowaniu i rejestrowaniu funkcjonowania punktu kontroli bezpieczeństwa,
- kontrolowaniu liczby pracowników służby ochrony lotniska na stanowisku kontroli bezpieczeństwa oraz niezwłocznym sygnalizowaniu zarządzającemu lotniskiem wątpliwości odnośnie do stanu psychofizycznego pracowników służby ochrony lotniska,
- niezwłocznym reagowaniu na wszelkie naruszenia przepisów w zakresie ochrony lotnictwa cywilnego ze strony pracowników służby ochrony lotniska,
- natychmiastowym przekazywaniu do zarządzającego lotniskiem wniosków w sprawie usunięcia poważnych uchybień oraz informowaniu Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego o tych uchybieniach,

¹⁹ M. Urban, *Rola Straży Granicznej w ochronie...*, s. 145.

²⁰ Ustawa Prawo lotnicze, art. 186b ust. 5.

- dokonywaniu kontroli posiadania certyfikatów operatora kontroli bezpieczeństwa,
- niezwłocznym reagowaniu na wszelkie sygnały o zakłóceniu porządku publicznego w punkcie kontroli bezpieczeństwa oraz w jego bezpośrednim otoczeniu²¹.

W celu określenia szczegółowych metod realizacji powyższych zadań w Komendzie Głównej Straży Granicznej opracowano dokument „Koncepcję Nadzoru Straży Granicznej nad realizacją zadań kontroli bezpieczeństwa w komunikacji lotniczej wykonywanych przez zarządzającego lotniskiem w kontekście zapisów ustawy o zmianie ustawy Prawo Lotnicze”²². Zgodnie z przyjętymi założeniami funkcjonariusze Straży granicznej czynności związane z prowadzeniem nadzoru nad kontrolą bezpieczeństwa realizują w systemie:

- stacjonarnym – w formie bezpośredniego nadzoru w przypadku zespolonych linii stanowisk kontroli bezpieczeństwa,
- patrolowym – wykonywanych w odległości umożliwiającej funkcjonariuszom Straży Granicznej niezwłoczne dotarcie na stanowisko kontroli bezpieczeństwa,
- centrum monitoringu – poprzez obserwowanie przekazu przesyłanego przez system kamer,
- kontaktów doraźnych – przeprowadzanych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej posiadających uprawnienia krajowych audytorów kontroli jakości,
- kontaktów roboczych – wyznaczonych przedstawicieli Straży Granicznej z przedstawicielami zarządzających lotniskami, w ramach których będą oni niezwłocznie informowali o stwierdzonych uchybień podczas przeprowadzanych kontroli bezpieczeństwa²³.

Z uwagi na prowadzony nadzór funkcjonariusze Straży Granicznej regularnie odbywają szkolenia z zakresu ochrony lotnictwa cywilnego w celu podtrzymania aktualnej wiedzy. Zgodnie z dyspozycją zawartą w art. 186 b ust. 17 ustawy Prawo lotnicze – czynności nadzoru nad kontrolą bezpieczeństwa osób, bagażu, poczty, ładunków, zaopatrzenia pokładowego i portu lotniczego mogą wykonywać wyłącznie osoby posiadające certyfikat operatora kontroli bezpieczeństwa wpisane na listę prowadzoną przez Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego²⁴. W szczególności

²¹ Ustawa Prawo lotnicze, art. 186b ust. 3.

²² A. D. Siadkowski, *Prawodawstwo w ochronie lotnictwa cywilnego*, Wyższa Szkoła Biznesu, Dąbrowa Górnicza 2015, s. 73.

²³ Tamże, s. 73-74.

²⁴ Ustawa Prawo lotnicze, art. 186b, ust. 17 w związku z art. 186b, ust. 10.

uzasadnionych przypadkach związanych z koniecznością zapewnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego na wniosek Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego, Komendant Główny Straży Granicznej może skierować funkcjonariuszy Straży Granicznej do wykonywania kontroli bezpieczeństwa w lotnictwie cywilnym²⁵. Powyższe w pełni uzasadnia potrzebę posiadania przez funkcjonariuszy Straży Granicznej aktualnych certyfikatów operatora kontroli bezpieczeństwa.

Po zmianach w ustawie Prawo lotnicze, Urząd Lotnictwa Cywilnego scedował część swoich uprawnień na funkcjonariuszy Straży Granicznej²⁶. Pierwsze porozumienie w tym zakresie pomiędzy Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego a Komendantem Straży Granicznej w sprawie szczegółowych zasad współdziałania w sprawie nadzoru nad realizacją zadań związanych z kontrolą bezpieczeństwa w lotnictwie cywilnym wykonywanych przez zarządzających lotniskami zostało podpisane 11 czerwca 2013 roku²⁷. Od tego czasu porozumienie to jest cyklicznie aktualizowane. Jego najnowsza wersja pochodzi z 24 listopada 2023 roku²⁸. Głównym celem zawarcia porozumienia było utrzymanie wysokiego poziomu ochrony lotnictwa cywilnego. Zapewnienie sprawnego i skutecznego działania oraz współpracy w zakresie nadzoru nad kontrolą bezpieczeństwa przeprowadzaną przez Służbę Ochrony Lotniska umożliwia osiągnięcie tego celu. Przez pojęcie kontroli bezpieczeństwa należy rozumieć zespół działań, metod i środków podejmowanych przez służby ochrony w celu uniemożliwienia przedostania się na pokład statku powietrznego oraz do stref zastrzeżonych lotniska, przedmiotów, urządzeń lub materiałów niebezpiecznych które mogą być użyte do popełnienia aktu bezprawnej ingerencji²⁹. Wieloletnie doświadczenie funkcjonariuszy Straży Granicznej w realizacji tych zadań, w połączeniu z posiadaniem odpowiednio wyszkolonej kadry oraz specjalistycznego sprzętu niezbędnego do nadzoru nad realizacją zadań związanych z kontrolą bezpieczeństwa w lotnictwie cywilnym, gwarantuje osiągnięcie wysokiego poziomu bezpieczeństwa na międzynarodowym poziomie³⁰.

²⁵ Tamże, art. 186b, ust. 15.

²⁶ M. Pacer-Kaznowska, *Wybrane aspekty ochrony zewnętrznej granicy Unii Europejskiej realizowanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie kontroli bezpieczeństwa w placówkach lotniczych*, Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy, 2017, nr 25(4), s. 113.

²⁷ M. Urban, M. Lickiewicz, M. Marach, *dz. cyt.*, s. 118.

²⁸ <https://www.ulc.gov.pl/pl/aktualnosci/6329-porozumienie-sg-i-ulg-w-zakresie-ochrony-lotnictwa-cywilnego>, [dostęp: 28.03.2025].

²⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie Krajowego programu Ochrony Lotnictwa Cywilnego realizującego zasady ochrony lotnictwa (Dz. U. z 2003 r. Nr 160, poz. 1549), §1 ust. 1 pkt 12.

³⁰ M. Pacer-Kaznowska, *op. cit.*, s. 115.

Straż Graniczna

Straż Graniczna to jednolita, umundurowana i uzbrojona formacja powołana do ochrony granicy państwowej na lądzie i morzu, zapobiegania oraz przeciwdziałania nielegalnej migracji a także kontroli ruchu granicznego. Podstawą funkcjonowania tej formacji jest ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej³¹. Ustawa ta w sposób szczegółowy reguluje zakres zadań jak i uprawnień funkcjonariuszy. Straż Graniczna jest formacją o wyspecjalizowanym charakterze, której kompetencje obejmują zasięgiem terytorium całego kraju.

Na czele Straży Granicznej stoi Komendant Główny Straży Granicznej, który jest centralnym organem administracji rządowej podległym ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych powołuje i odwołuje Komendanta. Komendant Główny Straży Granicznej jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy Straży Granicznej³². Strukturę formacji stanowi dziewięć oddziałów wraz z podległymi placówkami. Są to:

- Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej,
- Karpacki Oddział Straży Granicznej,
- Morski Oddział Straży Granicznej,
- Nadbużański Oddział Straży Granicznej,
- Nadodrzański Oddział Straży Granicznej,
- Nadwiślański Oddział Straży Granicznej,
- Podlaski Oddział Straży Granicznej,
- Śląski Oddział Straży Granicznej,
- Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej³³.

Formacja kształci swoich funkcjonariuszy w dwóch ośrodkach szkolenia:

- Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie,
- Ośrodku Szkoleń Specjalistycznych w Lubaniu³⁴.

³¹ Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 915).

³² P. Osikowska, *Struktura organizacyjna Straży Granicznej. Zagadnienia wybrane*, Wydawnictwo WSPiA, Warszawa 2010, s. 152-153.

³³ T. Sobierajski, *Straż Graniczna jako współczesna formacja pogranicza III RP*, [w:] *Straż Graniczna RP w systemie ochrony granicy państwowej*, red. M. Laskowski, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2020, s. 26.

³⁴ <https://www.strazgraniczna.pl/pl/straz-graniczna/struktura-sg/osrodki-szkolenia-sg>, [dostęp: 28.03.2025].

W obecnie działającym systemie prawnym Straż Graniczna obok Urzędu Lotnictwa Cywilnego, stanowi najważniejszy podmiot odpowiedzialny za bezpieczeństwo lotnictwa cywilnego³⁵. Lotnicze przejścia graniczne są placówkami podległymi pod oddziały Straży Granicznej. Placówki te, zlokalizowane na obszarze portów lotniczych, stanowią istotny element systemu bezpieczeństwa państwa³⁶. Obecnie w Polsce działa 15 lotniczych przejść granicznych, zlokalizowanych w:

- Port Lotniczy Bydgoszcz-Szwederowo,
- Port Lotniczy Gdańsk-Rębiechowo,
- Port Lotniczy Katowice-Pyrzowice,
- Port Lotniczy Kraków-Balice,
- Port Lotniczy Lublin-Świdnik,
- Port Lotniczy Łódź-Lublinek,
- Port Lotniczy Olsztyn-Mazury,
- Port Lotniczy Poznań-Ławica,
- Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka,
- Port Lotniczy Szczecin-Goleniów,
- Port Lotniczy Warszawa-Modlin,
- Port Lotniczy Warszawa-Okęcie,
- Port Lotniczy Warszawa-Radom,
- Port Lotniczy Wrocław-Strachowice,
- Port Lotniczy Zielona Góra-Babimost³⁷.

Lotnicze przejścia graniczne pełnią nie tylko funkcję kontrolną w zakresie ruchu pasażerskiego, lecz także odgrywają kluczową rolę w ochronie granic zewnętrznych Unii Europejskiej oraz strefy Schengen³⁸. Zapewnienie skutecznego nadzoru w tych miejscach jest niezbędnym elementem systemu bezpieczeństwa państwa. Realizowanie przez Straż Graniczną ustawowych zadań w lotniczych przejściach granicznych przyczynia się zarówno do ochrony terytorium kraju, jak i do wzmacniania bezpieczeństwa na poziomie międzynarodowym³⁹.

³⁵ M. Urban, *Straż Graniczna w przeciwdziałaniu współczesnym zagrożeniom w cywilnej komunikacji lotniczej*, [w:] *Straż Graniczna RP w systemie ochrony granicy państwowej*, red. M. Laskowski, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2020, s. 145.

³⁶ M. Pacer-Kaznowska, op. cit., s. 113. <https://granica.gov.pl/przejscial.php>, [dostęp: 28.03.2025].

³⁷ <https://www.strazgraniczna.pl/pl/straz-graniczna/struktura-sg/osrodki-szkolenia-sg>, [dostęp: 28.03.2025].

³⁸ M. Budkiewicz, *Układ Schengen a ochrona granic państw członkowskich Unii Europejskiej*, [w:] *Bezpieczeństwo publiczne a ochrona granicy państwowej RP*, red. A. Konopka, WSAP, Białystok 2010, s. 102.

³⁹ M. Pacer-Kaznowska, op. cit., s. 115.

Zadania Straży Granicznej

Oprócz zadań związanych z nadzorem nad kontrolą bezpieczeństwa wynikających ze współdziałania z Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego, Straż Graniczna realizuje szereg ustawowych zadań mających bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo zarówno lotnictwa cywilnego jak i kraju. Zadania te związane są m.in. z:

- zapobieganiem przekraczaniu granicy państwowej przez nieuprawnione osoby oraz zatrzymywaniem osób poszukiwanych przez organy ścigania,
- zapewnianiem ładu i porządku publicznego w zasięgu lotniczych przejść granicznych,
- zapobieganiu nielegalnemu przemieszczaniu przez granicę państwową broni, amunicji materiałów wybuchowych⁴⁰.

Funkcjonariusze Straży Granicznej podczas realizacji powyższych zadań są uprawnieni m.in. do:

- dokonywania kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagażu,
- przeprowadzania kontroli paszportowej,
- wykonywania sprawdzeń przeszłości,
- wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych,
- dokonywania kontroli radiometrycznych,
- prowadzenia działań minersko-pirotechnicznych,
- pełnienia wart ochronnych na pokładzie statku powietrznego,
- współdziałania z innymi służbami krajowymi i zagranicznymi⁴¹.

Najczęściej swoje zadania funkcjonariusze realizują w specjalnie utworzonych zespołach przeznaczonych do realizacji poszczególnych zadań. Wyszczególnić można m.in.:

- Zespół Nadzoru nad Kontrolą Bezpieczeństwa, którego – jak nazwa wskazuje zadaniem jest sprawowanie nadzoru nad czynnościami związanymi z kontrolą bezpieczeństwa,
- Zespoły Kontroli Specjalistycznych, do których zadań należy prowadzenie kontroli z zakresu radiometrii, wykorzystywanie psów służbowych do

⁴⁰ A. Żukowski, *Rola Straży Granicznej w nowym systemie ochrony lotnictwa cywilnego w RP oraz rozwiązania w zakresie nadzoru i współpracy Straży Granicznej z zarządzającymi w kontroli bezpieczeństwa w świetle nowelizacji ustawy Prawo lotnicze*, [w:] *Bezpieczeństwo i ochrona lotnictwa cywilnego*, red. A. K. Siadkowski, A. Tomasik, Poznań 2020, s. 90.

⁴¹ P. Patla, *Straż Graniczna w reagowaniu na zagrożenia terroryzmem lotniczym*, [w:] *Reagowanie państwa na zagrożenia terroryzmem lotniczym*, red. A. Glen, Warszawa 2010, s. 157-158.

realizacji ustawowych zadań związanych z przeciwdziałaniem nielegalnemu transportowaniu przez granicę materiałów wybuchowych lub narkotyków,

- Zespoły Interwencji Specjalnych, które prowadzą interwencje w przypadkach naruszenia porządku publicznego oraz zagrożenia bezpieczeństwa, podejmują rozpoznanie pirotechniczne wobec niezidentyfikowanych bagaży i przedmiotów pozostawionych bez opieki na terenie portu lotniczego, dokonują neutralizacji wykrytych materiałów wybuchowych lub urządzeń, przeprowadzają rozpoznania pirotechniczne obiektów portu lotniczego oraz statków powietrznych⁴²,
- Zespół Kontroli Ruchu Granicznego, do którego zadań należy przeprowadzanie kontroli paszportowych oraz wydawanie wiz⁴³.

Należy również wspomnieć o funkcjonariuszach Straży Granicznej pełniących służbę jako instruktorzy z zakresu ochrony lotnictwa cywilnego dzięki którym utrzymywany jest wysoki poziom wiedzy i wyszkolenia wśród funkcjonariuszy⁴⁴.

Szeroki zakres kompetencji wynikający z realizowanych przez Straż Graniczną zadań ma bezpośredni wpływ na jej strukturę organizacyjną, obejmującą wyspecjalizowane zespoły operujące na rzecz bezpieczeństwa publicznego. Współczesne zagrożenia lotnictwa cywilnego mają zróżnicowany charakter, co wymusza podejmowanie działań o szerokim i kompleksowym zakresie, ukierunkowanych na skuteczne przeciwdziałanie tym zagrożeniom na różnych płaszczyznach. Kluczowym elementem efektywności podejmowanych działań jest sprawna wymiana informacji zarówno w strukturach wewnętrznych, jak i na poziomie krajowym oraz międzynarodowym. Prowadzone na co dzień przez funkcjonariuszy Straży Granicznej prace operacyjne, choć często niezauważalne dla społeczeństwa, realizowane są w ramach rozbudowanego systemu, w którym wyspecjalizowane grupy funkcjonariuszy odgrywają kluczową rolę. Ich działania mają na celu nie tylko zapewnienie porządku publicznego, ale także zagwarantowanie bezpieczeństwa obywateli⁴⁵.

Współpraca ze Strażą Graniczną

Poziom bezpieczeństwa w lotnictwie cywilnym decyduje o życiu, zdrowiu i mieniu wielu osób, nie tylko tych bezpośrednio korzystających z tego środka

⁴² M. Urban, *Rola Straży Granicznej w ochronie...*, s. 151-152.

⁴³ M. Pacer-Kaznowska, op. cit., s. 119.

⁴⁴ M. Urban, *Straż Graniczna w przeciwdziałaniu...*, s. 147.

⁴⁵ M. Pacer-Kaznowska, op. cit., s. 120.

transportu⁴⁶. W celu zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa i ochrony lotnictwa cywilnego, w portach lotniczych powołuje się zespoły ochrony lotniska. W skład których wchodzi zarządający lotniskiem lub wyznaczona przez niego osoba oraz po jednym przedstawicielu:

- Straży Granicznej,
- Służby Ochrony Lotniska,
- Policji,
- Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
- Służby Celno-Skarbowej,
- Komitetu przewoźników lotniczych⁴⁷.

Do podstawowych zadań zespołu należy m.in.:

- zgłaszanie wniosków oraz wyrażanie opinii odnośnie projektów zarządzeń i poleceń porządkowych przygotowanych przez zarządającego lotniskiem,
- dokonywanie oceny stopnia zagrożenia przed aktami bezprawnej ingerencji oraz podejmowanie działań mających na celu zapobiegnięcie takim aktom,
- wyrażanie opinii i zgłaszanie wniosków do projektu programu ochrony lotniska,
- inicjowanie wprowadzania nowych rozwiązań dotyczących odpraw i kontroli bezpieczeństwa osób, bagażu, poczty, ładunków, zaopatrzenia pokładowego i portu lotniczego⁴⁸,
- wyrażanie opinii na temat rozwiązań dotyczących mechanizmów funkcjonowania terminali,
- dokonywanie oceny stanu współpracy pomiędzy przewoźnikami, innymi podmiotami prowadzącymi działalność lotniczą, służbami a zarządającym lotniskiem w zakresie realizowanych przedsięwzięć z dziedziny ochrony lotnictwa cywilnego⁴⁹.

Współczesne zagrożenia związane z bezpieczeństwem lotnictwa cywilnego wymagają ścisłej i skoordynowanej współpracy różnych podmiotów

⁴⁶ D. G. Czyżewski, *Procedury ochrony w lotnictwie*, [w:] *Bezpieczeństwo transportu lotniczego. Wybrane aspekty*, red. A. Kwasiborska, Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora i Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Pułtusk-Warszawa 2016, s. 58.

⁴⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury, § 3.

⁴⁸ M. Zieliński, *Bezpieczeństwo w porcie lotniczym*, Zeszyty Naukowe Akademii Marynarki Wojennej, 2010, nr 4(183), s. 164.

⁴⁹ B. Jaworski, *Uwarunkowania prawne i zakres działalności formacji mundurowych administracji bezpieczeństwa polskich lotnisk komunikacyjnych*, Biuletyn Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2023, t. XVIII, nr 20(2), s. 78-79.

odpowiedzialnych za ochronę portów lotniczych. Straż Graniczna jako formacja stojąca na straży granicy państwowej oraz europejskiej, a także pełniąca kluczową rolę w systemie bezpieczeństwa lotniczego, nie działa w pojedynkę. Skuteczność działań Straży Granicznej w zapewnianiu ochrony portów lotniczych zależy w dużej mierze od efektywnej współpracy z innymi służbami i organami państwowymi oraz prywatnymi podmiotami zarządzającymi infrastrukturą lotniskową.

Współpraca z zarządzającymi lotniskami oraz Służbą Ochrony Lotniska została już omówiona we wcześniejszej części rozdziału, wspomnieć należy jednak o współdziałaniu Straży Granicznej z Policją. Współpraca ta obejmuje wymianę informacji operacyjnych, koordynację działań w sytuacjach kryzysowych oraz wspólne patrole w strefach ogólnodostępnych i zastrzeżonych portów lotniczych⁵⁰.

W celu przeciwdziałania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym Straż Graniczna współpracuje z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, która monitoruje zagrożenia związane z działalnością grup ekstremistycznych, prowadzi działania wywiadowcze oraz analizuje potencjalne ryzyka dla infrastruktury krytycznej, jakimi są porty lotnicze. Straż Graniczna natomiast dostarcza Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego istotnych informacji dotyczących podejrzanych pasażerów czy ładunków mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa oraz lotnictwa cywilnego⁵¹.

Straż Graniczna współdziała także z Służbą Celno-Skarbową w zakresie wymiany informacji operacyjnych, przeprowadzania wspólnych kontroli pasażerów i ich bagaży oraz w zwalczaniu przemytu⁵².

Wspólne działania Straży Granicznej z innymi służbami funkcjonującymi na terenie portów lotniczych mają charakter wielowymiarowy i obejmuje zarówno codzienną wymianę informacji, jak i działania operacyjne podejmowane w sytuacjach kryzysowych. Współpraca tych podmiotów stanowi fundament efektywnego przeciwdziałania zagrożeniom, a także gwarantuje bezpieczeństwo pasażerów oraz personelu portu lotniczego.

⁵⁰ A. Wójcicka, *Port lotniczy Warszawa-Okęcie jako potencjalny cel zamachu terrorystycznego*, [w:] *Porty lotnicze i morskie*, red. D. Bogusz, Lotnicza Akademia Wojskowa, Dęblin 2023, s. 282.

⁵¹ J. Bartnik-Rutkowska, *Straż Graniczna w polskim systemie przeciwdziałania terroryzmowi*, *Obronność Zeszyty Naukowe*, 2017, nr 1(21), s. 9-11.

⁵² B. Jaworski, op. cit., s. 84-86.

Podsumowanie

Straż Graniczna odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa portów lotniczych, a co za tym idzie zapewnianiu bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego. Pomimo przekazania obowiązków kontroli bezpieczeństwa Służbie Ochrony Lotniska, Straż Graniczna pozostaje kluczowym organem dbającym o zgodność działań z krajowymi i międzynarodowymi standardami oraz reagującym na potencjalne zagrożenia. Wysoki poziom wyszkolenia funkcjonariuszy, efektywna współpraca z innymi służbami i wykorzystanie nowoczesnych narzędzi analitycznych pozwalają na szybkie wykrywanie nieprawidłowości oraz neutralizowanie zagrożeń. Przeprowadzona analiza potwierdza, że model nadzoru sprawowany przez Straż Graniczną jest nie tylko skuteczny, ale wręcz niezbędny dla sprawnego funkcjonowania systemu ochrony lotnictwa cywilnego. Dzięki konsekwentnym działaniom funkcjonariuszy Straży Granicznej możliwe jest utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, minimalizacja ryzyka bezprawnej ingerencji oraz zapewnienie pasażerom i załogom statków powietrznych realnej ochrony.

W obliczu rosnących zagrożeń, dalsze wzmacnianie roli Straży Granicznej w strukturze ochrony lotnisk wydaje się naturalnym kierunkiem rozwoju, gwarantującym jeszcze większą skuteczność i odporność systemu na nowe zagrożenia.

Literatura

1. Bartnik-Rutkowska J., *Straż Graniczna w polskim systemie przeciwdziałania terroryzmowi*, Obronność Zeszyty Naukowe, 2017, nr 1(21).
2. Budkiewicz M., *Układ Schengen a ochrona granic państw członkowskich Unii Europejskiej*, [w:] *Bezpieczeństwo publiczne a ochrona granicy państwowej RP*, red. A. Konopka, WSAP, Białystok 2010.
3. Czyżewski D.G., *Procedury ochrony w lotnictwie*, [w:] *Bezpieczeństwo transportu lotniczego. Wybrane aspekty*, red. A. Kwasiborska, Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora i Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Pułtusk-Warszawa 2016.
4. Jaworski B., *Uwarunkowania prawne i zakres działalności formacji mundurowych administracji bezpieczeństwa polskich lotnisk komunikacyjnych*, Biuletyn Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2023, t. XVIII, nr 20(2).
5. Kaczyńska S., *Zarządzający portem lotniczym jako podmiot prawa publicznego i prywatnego. Zagadnienia wybrane*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2016.

6. Marzec R., *System ochrony cywilnych portów lotniczych w Polsce w świetle zmiany ustawy Prawo Lotnicze*, [w:] *Bezpieczeństwo i ochrona lotnictwa cywilnego*, red. A. K. Siadkowski, A. Tomasiak, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa, Poznań 2012.
7. Osikowska P., *Struktura organizacyjna Straży Granicznej. Zagadnienia wybrane*, Wydawnictwo WSPiA, Warszawa 2010.
8. Pacer-Kaznowska M., *Wybrane aspekty ochrony zewnętrznej granicy Unii Europejskiej realizowanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie kontroli bezpieczeństwa w placówkach lotniczych*, Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy, 2017, nr 25(4).
9. Patla P., *Straż Graniczna w reagowaniu na zagrożenia terroryzmem lotniczym*, [w:] *Reagowanie państwa na zagrożenia terroryzmem lotniczym*, red. A. Glen, Warszawa 2010.
10. Siadkowski A.D., *Prawodawstwo w ochronie lotnictwa cywilnego*, Wyższa Szkoła Biznesu, Dąbrowa Górnicza 2015.
11. Sobierajski T., *Straż Graniczna jako współczesna formacja pogranicza III RP*, [w:] *Straż Graniczna RP w systemie ochrony granicy państwowej*, red. M. Laskowski, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2020.
12. Urban M., Lickiewicz M., Marach M., *Rola Straży Granicznej w systemie ochrony lotnictwa cywilnego w świetle nowelizacji ustawy Prawo lotnicze*, [w:] *Straż Graniczna RP w systemie ochrony granicy państwowej*, red. M. Laskowski, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2020.
13. Urban M., *Rola Straży Granicznej w ochronie międzynarodowych portów lotniczych w Polsce*, [w:] *Zarządzanie bezpieczeństwem w lotnictwie komunikacyjnym*, red. G. Rosłań, Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2021.
14. Urban M., *Straż Graniczna w przeciwdziałaniu współczesnym zagrożeniom w cywilnej komunikacji lotniczej*, [w:] *Straż Graniczna RP w systemie ochrony granicy państwowej*, red. M. Laskowski, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2020.
15. Wiśniewski R., *Zarządzanie bezpieczeństwem cywilnych portów lotniczych w Polsce. Uregulowania prawne. Zagrożenia. System*, Wiedza Obronna, 2015, nr 4.
16. Wójcicka A., *Port lotniczy Warszawa-Okęcie jako potencjalny cel zamachu terrorystycznego*, [w:] *Porty lotnicze i morskie*, red. D. Bogusz, Lotnicza Akademia Wojskowa, Dęblin 2023.
17. Zieliński M., *Bezpieczeństwo w porcie lotniczym*, Zeszyty Naukowe Akademii Marynarki Wojennej, 2010, nr 4(183).
18. Żukowski A., *Rola Straży Granicznej w nowym systemie ochrony lotnictwa cywilnego w RP oraz rozwiązania w zakresie nadzoru i współpracy Straży Granicznej z zarządzającymi w kontroli bezpieczeństwa w świetle nowelizacji ustawy Prawo lotnicze*, [w:] *Bezpieczeństwo i ochrona lotnictwa cywilnego*, red. A. K. Siadkowski, A. Tomasik, Poznań 2020.

Akty źródłowe

1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 grudnia 2020 r. w sprawie Krajowego Programu Ochrony Lotnictwa Cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 774).
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie Krajowego programu Ochrony Lotnictwa Cywilnego realizującego zasady ochrony lotnictwa (Dz. U. z 2003 r. Nr 160, poz. 1549).
3. Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995).
4. Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 2110).
5. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122).
6. Ustawa z dnia 30 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 1393).
7. Załącznik 17 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym. Ochrona lotnictwa. Ochrona międzynarodowego lotnictwa cywilnego przed aktami bezprawnej ingerencji.

Netografia

8. <https://www.ulc.gov.pl/pl/aktualnosci/6329-porozumienie-sg-i-ulc-w-zakresie-ochrony-lotnictwa-cywilnego>, [dostęp: 28.03.2025].
9. <https://granica.gov.pl/przejsial.php>, [dostęp: 28.03.2025].
10. <https://www.strazgraniczna.pl/pl/straz-graniczna/struktura-sg/osrodki-szkolenia-sg>, [dostęp: 28.03.2025].